

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Primus Siue Vis Et Virtus Exemplorum, Hoc est, Solatia Et Documenta
- Hæc Moribus, Illa Temporibus Nostris Adhibita

Stengel, Georg

Ingolstadii, Anno M.DC.L.

Caput XVI. Quæ absterreant, ne fortia illa exempla reipsa sequamur; &
quæ inuitent?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48162](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48162)

IX.

Aristot. sect.
20 probl.
initio.Idem sect. 14.
probl. vit.

Ad extremum, si villo tempore viribus, & ardenti charitate in Deum opus est, opus est tempore belli, cuius turbine facile potest extinguere virtus tepide accensa. Est quoddam antiquum adagium, *Mentam belli tempore neque serito, neque edito*: quod Aristoteles referens, causam vestigat, vnde dictum hoc in ora vulgi peruenerit; arbitraturque esse causam, quod menta corpori frigus adducat, frigus autem aduersari audaciz atque fortitudini; sicut alibi ostendit, vbi docet, eos qui natura sunt frigida, formidolosiores esse, contra qui calida, audaces. Hoc proverbium merito nunc potest in eum quoque sensum deflecti, vt admoneat, inter tot Catholicorum pericula, abstinendum esse ab illis frigidis, & timidis, seu sermonibus, seu cogitationibus, quibus non pauci perpetuo hostis ferociam, potentiam, victoriaeque, & nostras clades, calamitates, desperationes, tamquam molestissimam cramben, recoquunt. Quid hi aliud, quam mentam tempore belli serunt, eduntque, vt timidi ipsi ceteros quoque timore impleant; & ad fugae meditationem, aliaque inuicilia multa, si non etiam perniciosam, tentanda perducant? Feruida nunc virtute opus est, & cogitationibus generosis. Nulla autem generosior cogitatio esse potest, quam velle pugnare pro patria. Hanc cogitationem nemo vti que non laudabit. Cur ergo aliquis me vituperet, si hoc belli Suedici, seu Gottici tempore, iubeam homines ita feruere, vt non solum pugnare pro Ecclesia & caelesti patria parati sint, sed etiam pro eadem fortiter occumbere concupiscant?

CAPVT XVI.

Qua absterreant, ne fortia illa exempla reipsa sequamur: & qua inuicent?

L
S Bern serm
2. de resurr.

Matth. 26. 41.

Iob. 10. 1.

ST ita, quod D. Bernardus ait: *Sermo viuus & efficax exemplum est operis facile persuadens, quod intendimus, dum factibile esse probat, quod suademus.* Quare haud ambigo, multos cum Martyrum vident exempla, videre se quoque beatos fore, si imitarentur. Verum spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Et numquid in eas iam calamitates deuenimus, vt multi mortem optent? Numquid Iob dixit: *Tudet animam meam*

vna

vita mea? Numquid Christus ipse iturus in vincula cepit contristari & moestus esse, ac dicere; *Tristis est anima usque ad mortem?* Dixit hæc Christus, quia cum verus homo esset, naturam habuit dolores verè sentientem; quin & abhorrentem, si corpori fuisset obsecutus. Sed quia, vt Tertullianus dixit, *nihil crucis sentit in neruo, cum animus in calo est;* idcirco, desiderio desideravit hoc Pascha manducare, & hunc calicem bibere passionis. Hinc clausulam illam orationi suæ adiecit: *Pater mi, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua.* Dominabatur enim ratio sensui; & quidem ita, vt exultares sicut Gigas ad currendam viam, stadium-que crucis, eaque ipsa tristitia durante gauderet. Nam gaudium illud non erat sicut in sensu naturæ, quæ utique, inter angustias, sensit dolorem, cum cepit pauere, & cadere: sed gaudium illud sicut in Christo, ita & in nobis aduersa lætè sustinentibus, in sensu rationis, ab existimatione, atque iudicio ortum habet, quod naturæ afflictæ varias causas proponit, ob quas se, in ipsa malorum perpeffione, debeat ad gaudium excitare. Sic ergo Christus doluit pariter gaudento, & gauisus est dolendo; ea ipsa hora spiritu lætus, & benè animatus, qua tristis caro sanguinem sudauit.

Matth. 16. 38.

Psal. 13 6.

1. Petri 2. 21.

II.

Geminum hoc exemplum est, nam sensu doloris nobis est æquatus, vt nos quoque illi patientiâ doloris æquaremur. Sed hæremus interdum, carne, velut refractario equo, reluctantæ. Aliquando enim existimamus, pro perca, vt dicitur, scorpionum dari; aut certè tam grandes nobis cruces non deberi; paruis noxis magna mala non promeritos esse. Quasi Deus iniquus sit iudex, qui nos plus puniat, quàm peccemus! Deinde esto, sis ipsa Themide iustior, sis vir bonus, sis innocens: Quid fecere Martyres? quid ipse Christus patrauit? An non legis? *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius, qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius.* Nocentem pati æquum est; innocentem, gloriosum. Si reus es, suscipe pœnam, quam clementissimus iudex decreuit; si innocens, etiam gaude, quòd in hoc illi similis fias, qui innocens & pro te passus est, & passus est, vt tibi patientiæ exemplo præluceret.

1. Petri 2. 21.

III.

Quis eum medicum non amore & sequela dignum existimet, quem videt sanum, & pharmaco nullo indigentem, tamen

bibere, & præbire, ut ægrotò moueat orexin, & nauseanti pro-
 ritet appetitum? Nam quis se ægrotum non censeat? quis ab
 omni culpa absoluat? Aut absoluat sanè, tamen, quamuis ad Ta-
 naim fugiat, crucem non effugiet. Quòd si ergo crux euitari non
 potest, præstat in cruce Christi, quàm in cruce latronis pendere.
 Cicutam hauſturo Socrati coniunx astitit, & muliebriter plorans
 dixit: *Mi vir, innocens morieris?* cui ille: *Quid?* inquit, *num me*
nocentem mallos mori? Ira omnes Christianos par est respondere,
 quando aliquod infortunium, aut tormentum pro Religione est
 subeundum, ut Martyres non tantùm patientiã, sed etiam inno-
 centiã imitentur. Quamquam vnicique dicere licet, quod S.
 Hieronymus ad Blesillam scripsit: *E duobus elige, quod velis. Aut*
sancta es: & probaris; aut peccatrix: & iniuste quereris, minora su-
stinens, quàm mercaris.

S Hieron. in
 epist. ad Bles-
 sillam.

IV.

Tertull. lib.
 ad Martyr.

Sape & hoc agnoscimus, sed nimis acerbum est pati! Quas
 Martyribus dulce fuerit equuleum ascendere, aut in cruce, ad no-
 cturnas tenebras, pro face ardere? Non est ad cælum via, in qua,
 quidquid calcatur, rosa fit. *Virtus duritiã extrahitur, molliã de-*
struitur, ait ille. Inspice cruciatus Domini tui; & melleum tibi
 craterem relictum arbitraberis, si volueris attendere ad amarum
 illius felleamque potionem. Heu quid non horroris in calice
 Christo propinabatur! cuius solo aspectu concussus, sanguinem
 fudauit! Quis non cohorresceret, si decem millia hastatorum, &
 totidem sagittariorum conspiceret aduersus se stare! Et tamen
 quàm numerosa militum cohortes, eorum, inquam, quos otio-
 sos affectatio armorum ad gladium locauit, intrepidè irruunt in
 eiusmodi phalanges? Quin eadem alacritas est nobis in bello
 spirituali? cur hinc semper victimi esse volumus? Cur cum Simone
 Cyrenensi crucem non nisi coacti tollimus? cur tollimus, quia
 tollenda, potius, quàm quia diligenda? In honoribus adipiscen-
 dis, in gaudijs percipiendis semper primi esse volumus; cur hinc
 vltimum locum ambimus, qui plerumque periculosissimus?

V.

Deut. 25.

Nam quemadmodum Amalec Israël in deserto peregrin-
 nanti magnam cladem intulit, dum extremos agminis eius, qui
 lassè resederant, cecidit; ita plerumque desides in periculis, & ex-
 tremos non modo seabies, sed etiam clades & pernicies occupat.

Vrticas

Vrucas qui delicatè & timidè tangunt, vruntur: ac qui animosè eas contrectant, confricantque, aculeos inclinant, minusque aut nihil doloris perferunt. Non satis est igitur, exemplo Martyrum velle pati, nisi ipsam acerbitatem malorum in voluptate computemus.

Tepidi, ignavi, formidolosi ad hæc bella non sunt idonei: ardentis, alacres, generosos nos esse oportet. Qua de causa docet Aristoteles, & post eum Gellius, fistulis, tympanis, & tubis milites ad præliandum excitari. Age, fistulas etiam quæramus, quibus canamus saltaturis; aut tympana tubasque pugnaturis: nimirum Prophetas, & Apostolos, & Martyres, & Doctores, quorum bellico cantu, velut classico, Mars noster accendatur. Optimum magistrum habemus in Moÿse, qui populo nolente *bibere aquas de Mara, eò quòd essent amara, clamavit ad Dominum, qui ostendit ei lignum: quod eum misisset in aquas, in dulcedinem versa sunt.* Sic homines sumus, amara nauseamus, aut certè in ipsis amaris rebus dulcedinem quærimus; nempe ad beatitudinem nati, errore quodam, ubique cupimus delectari. Ergo vt etiam hîc se imbecillitati nostræ accommodet Deus, in ipsis aduersis nostris gaudium ponit, mala nostra temperans, & desideria nostra allectans. Quo autem pacto id fieri possit, vt de malis, immò in malis nostris gaudeamus, Moÿsis, & Dauidis, & Apostolorum, & aliorum heroum exemplis ostendemus.

VI.
Iudic. 7. Aristot. in Probl. A. Gell. lib. 12. No& cap. 12.

Exod. 15. 23.

CAPVT XVII.

Alias gaudendi causas habere filios huius sæculi, alias filios Dei, exemplo Moÿsis, & Dauidis, & Apostolorum ostenditur: vnde tertia Exemplorum utilitas elucet: quæ est, consolatio in tribulatione.

VOD rex Assuerus fecit, cum iussisset sibi afferi historias & annales priorum temporum, vt bene maleque gesta examinaret; id, in re pecuniaria, videmus mercatores, cum sæpe aliàs, tum maximè in fine anni facere, vt diaria sua, & libros rationum, tabulasque accepti & expensi diligenter inspiciant relegantque; & eum quidem annum, quo plus accepisse

I.
Ester. 6. 1.